

Toelichting

Algemeen

Aanleiding voor onderhavige wijziging van de Regeling legionellapreventie in drinkwater en warm tapwater (verder: de Regeling legionellapreventie) vormen de indirecte gevolgen van wijzigingen in het zorgstelsel. Zo vielen verzorgingshuizen op basis van artikel 35, eerste lid, van het Drinkwaterbesluit en artikel 2, eerste lid, van de Regeling legionellapreventie al lange tijd onder de zogeheten 'prioritaire locaties' voor legionellapreventie. Dit zijn locaties die moeten voldoen aan de voorschriften uit hoofdstuk 4 (Legionellapreventie) van het Drinkwaterbesluit. Door wijzigingen in het zorgstelsel kregen sommige verzorgingshuizen (of delen daarvan) een andere benaming, zoals 'zorgwoningcomplex'.

Zorgwoningcomplexen waren niet genoemd in de opsomming van artikel 2, eerste lid, van de Regeling legionellapreventie, waardoor ze ook niet meer werden aangemerkt als zogeheten prioritaire instellingen, terwijl het voor een groot deel dezelfde gebouwen en dezelfde bewoners betrof.

Enerzijds hoefden de eigenaren van dergelijke gebouwen daardoor niet meer aan legionellapreventie te doen, terwijl de situatie uit oogpunt van risico's voor de volksgezondheid feitelijk ongewijzigd was. Anderzijds betekende dit dat bepaalde technieken voor legionellapreventie, die alleen in prioritaire gebouwen mogen worden gebruikt (zoals koper-zilverionisatie), daar niet meer mochten worden toegepast.

Er was dus een noodzaak tot aanpassing van de regels op grond van de Drinkwaterwet, waardoor zorgwoningcomplexen komen te vallen onder de reikwijdte van artikel 35 van het Drinkwaterbesluit. Daarbij is onderzocht of het nodig was om het Drinkwaterbesluit aan te passen. Na overleg met het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) bleek een aanpassing van het Drinkwaterbesluit niet nodig, en kon dus volstaan worden met een wijziging van de Regeling legionellapreventie.

De definitie van 'zorgwoningcomplex' is gedeeltelijk ontleend aan het Besluit huurprijzen woonruimte, en dan met name de toelichting op Bijlage I, onder A, onderdeel nr. 12 daaruit. Die omvat onder meer de aanwezigheid van een gemeenschappelijke ruimte voor het nuttigen van maaltijden of voor recreatie. De aanwezigheid van een dergelijke ruimte is dus essentieel om van een 'zorgwoningcomplex' te kunnen spreken. Daarnaast gaat het in een zorgwoningcomplex om bewoners die intensieve begeleiding en verpleegkundige ondersteuning krijgen.

Een kleiner of groter deel van die bewoners betreft personen die door het RIVM - als het gaat om besmetting met legionellabacteriën - worden aangemerkt als zogeheten risicogroep. Hieronder worden onder andere begrepen personen met een of meer van de volgende kenmerken: personen met de chronische longaandoeningen astma of *Chronic Obstructive Pulmonary Disease*, personen met diabetes type 1 of type 2, personen met een ernstige immuunstoornis (bijvoorbeeld personen die afweerremmende medicijnen gebruiken, inclusief hoge doses systemische corticosteroiden, TNF-alfaremmers, of mensen die recent chemotherapie hebben ondergaan), personen met een chronische nierziekte, personen met een verhoogd risico op aspiratie of met slikproblemen, personen met ernstig onderliggend lijden (zoals kanker, met name hematologische maligniteiten of longkanker), of personen met een leeftijd van minimaal 70 jaar.

Voor een volledig en actueel overzicht van de risicogroepen wordt verwezen naar de meest recente versie van het document van het Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid met de titel "Preventie en melding van legionellabacteriën in water, Deel B - Indeling van waterinstallaties naar de mate van risico op legionellose." Dit document is te vinden op www.rivm.nl. Indien 40% of meer van de bewoners van het gebouw tot de risicogroep behoren, valt het gebouw onder de definitie van zorgwoningcomplex, en is sprake van een zogeheten prioritaire instelling. De grens van 40% komt overeen met het voorstel van VGN¹ en ActiZ.² Door als grens te hanteren dat 40% of meer van de bewoners tot de risicogroep behoort, wordt ruimschoots voldaan aan het hiervoor genoemde document van het RIVM, waarin gesproken wordt over een 'meerderheid' van de bewoners die tot de risicogroep behoort, wat neerkomt op meer dan 50%. Die lagere grens van 40% betekent dus in de praktijk een hogere beschermingsgraad, waardoor sprake is van een adequate bescherming tegen legionellosebesmetting.

Handhaving

Of een gebouw al dan niet aan te merken is als een zorgwoningcomplex, is voor de toezichthouder (i.c. de Inspectie Leefomgeving en Transport, ILT) vast te stellen op basis van het nieuwe derde lid van artikel 2. Indien in het gebouw minder dan 40% van de bewoners behoort tot de risicogroep, dient de betreffende zorgorganisatie dit aan te kunnen tonen door middel van een door of namens de directie van de organisatie ondertekende verklaring. Zonder een dergelijke verklaring kan de ILT ervan uitgaan dat het gebouw prioritair is.

Indien het percentage bewoners in de risicogroep aanvankelijk lager was dan de grens van 40%, en vervolgens stijgt naar 40% of meer, betekent dit dat het gebouw prioritair wordt en komt de eerder opgestelde verklaring niet meer overeen met de actuele situatie.

Administratieve lasten/nalevingskosten

De inschatting van VGN is dat veel van de gebouwen die vóór de wijzigingen in het zorgstelsel als prioritair werden aangemerkt onder de definitie van zorgwoningcomplex vallen, en dat daar in veel gevallen de legionellapreventie is voortgezet. Hoewel dat strikt genomen niet meer verplicht was, is dat dan gebeurd vanuit een verantwoordelijkheidsgevoel jegens de bewoners.

In een aantal situaties betekent de 40%-grens dat legionellapreventie daar niet meer verplicht is, wat tot een kostenbesparing leidt. Naar schatting van VGN zijn er in Nederland in ieder geval vele honderden zorgwoningcomplexen. Het aantal zorgwoningen in een zorgwoningcomplex varieert van zo'n vijf tot tientallen (als het bijvoorbeeld gaat om een voormalig bejaardentehuis).

In een voorbeeld uit de praktijk wordt per zorgwoning gerekend met uitgaven voor legionellapreventie van tussen de € 800,00 en € 1000,00 per jaar. Die omvatten uitgaven voor monsternamen, het wekelijks en maandelijks beheer, keerklepcontrole en een reservering voor het geval een besmetting wordt geconstateerd (plaatsen van een filter in een douchekop, kosten voor reiniging en herbemonstering).

Hoewel er geen precieze cijfers beschikbaar zijn, schat VGN in dat door de onderhavige wijziging (met name het hanteren van de 40%-grens) de administratieve lasten aanzienlijk lager worden.

Advies, overleg, consultatie en handhaafbaarheids-, uitvoerings- en fraudebestendigheidstoets

Er is overleg gevoerd met de ILT, het RIVM, de VGN en ActiZ bij de voorbereiding van de conceptregeling. Dat concept is vervolgens aan genoemde organisaties voorgelegd, en aan

---

¹ Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland.

² ActiZ is de branchevereniging van ongeveer 400 zorgorganisaties.

ENVAQUA³ en de Stichting Veteranenziekte. De ontvangen commentaren leidden op een aantal punten tot wijzigingen van de tekst. Daarnaast is de concepttekst voorgelegd aan het Ministerie van VWS.

Sommigen stelden voor om via deze wijzigingsregeling meer aanpassingen door te voeren, bijvoorbeeld met betrekking tot andere prioritaire zorginstellingen of het begrip 'eenvoudige drinkwaterinstallaties'. Gelet op de aanleiding voor deze wijziging is de reikwijdte van deze regeling echter strikt beperkt tot zorgwoningcomplexen.

Bij de lopende evaluatie van de regelgeving inzake legionellapreventie in leidingwater en de komende implementatie van de nieuwe Europese Drinkwaterrichtlijn voor wat betreft de parameter legionella, zullen de ingebrachte opmerkingen en voorstellen worden betrokken.

De ILT heeft een handhavings-, uitvoerings-, en fraudebestendigheidstoets uitgevoerd. *PM: inhoud van de toets en de reactie daarop.*

Het concept van deze regeling is voorgelegd aan het Adviescollege Toetsing Regeldruk. *PM: advies ATR en reactie daarop.*

Daarnaast heeft eenieder de mogelijkheid gehad om door middel van een internetconsultatie te reageren op de ontwerpregeling. *Er zijn ... reacties ontvangen [waarvan .. openbaar]. PM: inhoud reacties en de reactie daarop.*

Artikelsgewijs

Artikel I, onderdelen A en B

In artikel 1 van de regeling is de definitie van 'zorgwoningcomplex' opgenomen. In het algemeen deel van de toelichting is de inhoud en achtergrond van deze definitie nader toegelicht.

Zorgwoningcomplexen zijn op grond van artikel 2, eerste lid, onderdeel j, aangewezen als prioritaire zorginstellingen, zodat het hoofdstuk inzake legionellapreventie van het Drinkwaterbesluit hierop van toepassing is. Daarnaast moet aan de eisen van de regeling worden voldaan.

Uitgangspunt van de regeling is dat zorgwoningcomplexen prioritair zijn. Echter, indien minder dan 40% van het aantal bewoners van een zorgwoningcomplex in de risicogroep valt, dan is de instelling niet prioritair. Het is aan de desbetreffende zorgorganisatie om dit aan te tonen. Dat kan door een daartoe bevoegde persoon ondertekende verklaring, dit zal meestal de directeur zijn of iemand die bevoegd is om namens hem of haar te tekenen. Het is aan de zorgorganisatie om daarvoor te zorgen. De verklaring moet op zijn opgenomen in het kwaliteitsszorgsysteem of op een andere plaats, of in een systeem, bepaald door de zorgorganisatie. Indien er bij een inspectie geen actuele en getekende verklaring aan de inspecteur van de ILT getoond kan worden, wordt ervan uitgegaan dat het zorgwoningcomplex onder de regels ter preventie van legionella valt. Er zal dan getoetst worden door de ILT of aan die regels wordt voldaan.

Als er relevante wijzigingen plaatsvinden in de bewonerssamenstelling (waardoor het percentage boven of onder de 40% komt), heeft dat uiteraard gevolgen voor de verklaring, aangezien de verklaring overeen moet komen met de feitelijke situatie.

---

³ Vereniging van water- en milieutechnologiebedrijven.

De verklaring is niet alleen relevant voor de toezichthouder, maar ook voor adviseurs om te bepalen of een gebouw prioritair is of niet. Indien er onduidelijkheid is over de situatie, kan de adviseur aan zijn opdrachtgever vragen naar de eventueel aanwezige verklaring.

In geval van nieuwbouw zal de situatie rond de bewonerssamenstelling duidelijk zijn zodra (vrijwel) alle zorgwoningen bewoond zijn.

In de verklaring wordt geen informatie over de afzonderlijke bewoners opgenomen, er is dan ook geen sprake van het verstrekken of verwerken van persoonsgegevens. Op de website van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is de modelverklaring te vinden ([www. PM](http://www.p.m)).

Artikel II

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 oktober 2021. Dit is een van de vaste verandermomenten.⁴

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

drs. C. van Nieuwenhuizen Wijbenga

---

⁴ Het vaste publicatiemoment wordt waarschijnlijk ook gehaald; afhankelijk daarvan wordt daarover nog een zin opgenomen.